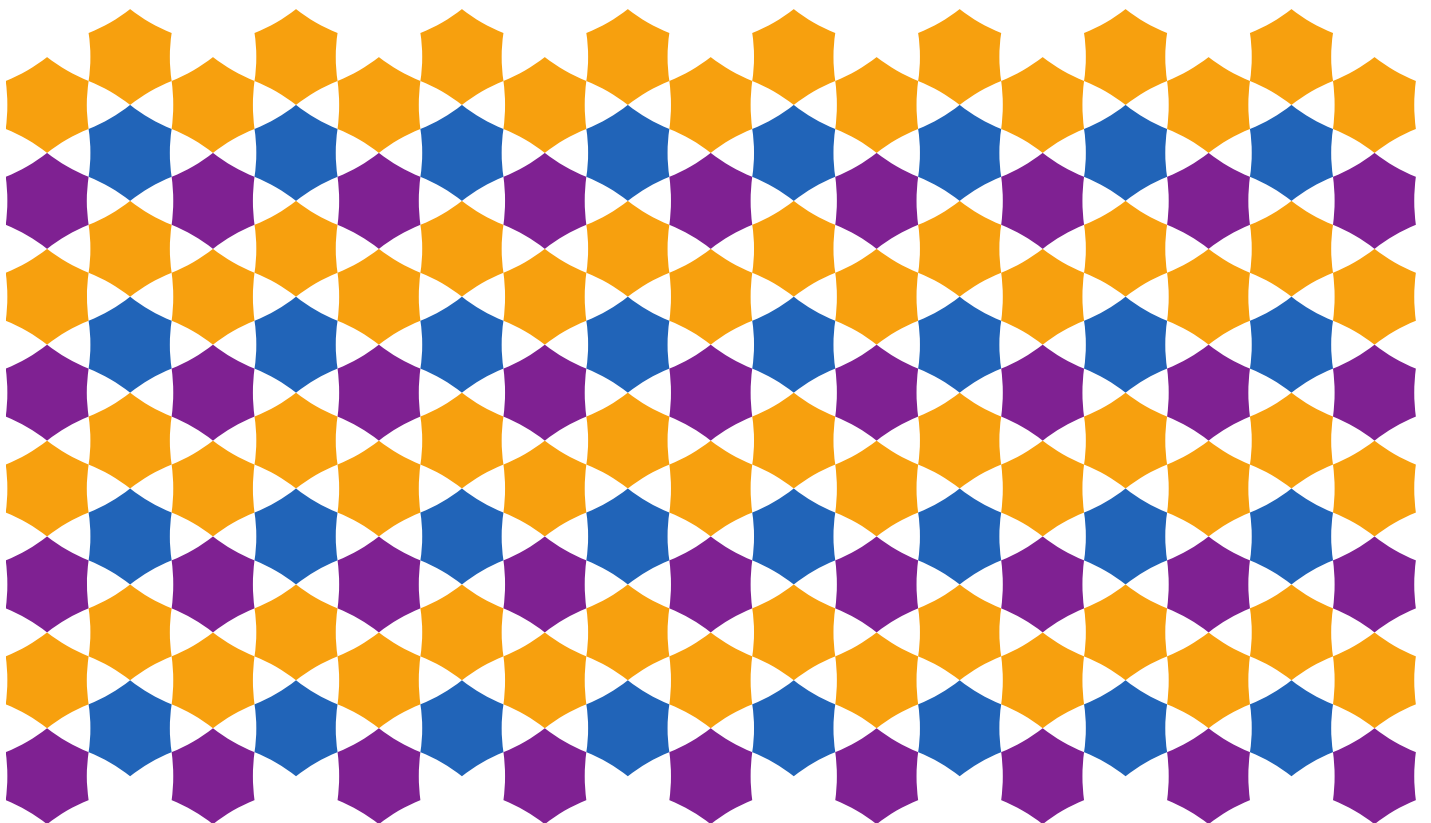

Etablering och sysselsättning efter kompletterande utbildning för personer med utländsk utbildning

Rapport 2016:12

Etablering och sysselsättning för dem som genomgått kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2016

Författare: Staffan Nilsson, Anders Viberg

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	6
Metod.....	6
Beskrivning av baspopulationen	6
Vilka har slutfört den kompletterande utbildningen?.....	8
Uppföljning av etablering och sysselsättning.....	10
Resultat.....	11
Etablerade på arbetsmarknaden	11
Etablering över tid	13
Etablerade per yrke	15
Sysselsatta på arbetsmarknaden.....	16
Andra studier	18
Teknisk beskrivning	20
Centrala begrepp och definitioner	21
Kompletterande utbildning	21
Examen	21
Validering	21
Legitimation.....	21
Etablerad på arbetsmarknaden	21
Studerande	22
Sysselsättning	22
Inkomst	22
Referenser.....	22

Sammanfattning

Av dem som genomgått kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning för att få behörighet att arbeta som jurister, läkare, lärare, sjuksköterskor och tandläkare mellan höstterminen 2007 och vårterminen 2014 var 66 procent etablerade på arbetsmarknaden 1-1,5 år efter sista terminen. Tre år efter avslutad utbildning var andelen etablerade 79 procent. Andelen av de som etablerade sig på arbetsmarknaden efter att ha genomgått en kompletterande utbildning ökade alltså relativt kraftigt över tid efter att utbildningen avslutats. Samma förändringar förekommer inte bland de som examinerats från motsvarande utbildningar inom högskolans ordinarie grundutbildning där andelen etablerade är relativt hög (85 procent) kort tid efter avslutad utbildning och sedan är stabil över tid. Resultaten tyder på att det tar lite längre tid för den grupp som går kompletterande utbildning att etablera sig på arbetsmarknaden än de som genomgått hela sin utbildning i Sverige. Detta kan bland annat bero på att de inte har ett lika välutvecklat kontaktnät. Över tid når de dock upp till nästan samma andel etablerade. De flesta etablerade sig också inom yrken för vilka deras utbildning var relevant. För att räknas som etablerad behövdes en inkomst som 2014 var större än 218 200 kronor och ingen förekomst av arbetslöshet. Om man istället tittar på hur stor andel som var sysselsatta en timme per vecka i november, alltså en lägre grad av anknytning till arbetsmarknaden, ökar andelen till 93 procent.

Av de som genomgått hela den kompletterande utbildningen fram till och med 2014 kunde nästan 1 000 personer följas upp i SCBs register ungefär ett år efter avslutad utbildning och 540 ungefär 3 år efter. Det var det totalt nästan 3 000 personer som hade varit registrerade på en kompletterande utbildning mellan hösten 2007 och 2014, men det har varit svårt att med säkerhet avgöra hur stor andel av dessa som hade en avslutad utbildning 2014.

Inledning

I regleringsbrevet för budgetåret 2015 avseende Universitetskanslersämbetet står det att: ”Universitetskanslersämbetet ska i samverkan med universitet och högskolor följa och redovisa de examinerades etablering på arbetsmarknaden, fördelat på kvinnor och män. I uppdraget ingår att följa och redovisa etablering på arbetsmarknaden för personer som har genomgått kompletterande utbildningar. De kompletterande utbildningar som har ingått i regeringens särskilda satsningar ska särredovisas.”

Kompletterande utbildningar har funnits sedan början av 1990-talet, då var det bland annat högskoleinstitutioner som på uppdrag av bland andra länsarbetsnämnder anordnade olika typer av kompletterande högskoleutbildningar. Syftet är att underlätta för personer med avslutad utländsk utbildning att få ett arbete på den svenska arbetsmarknaden inom det yrke de utbildats för i hemlandet. Utbildningen får omfatta högst 120 högskolepoäng. Den största delen av finansieringen har regeringen svarat för.

Uppföljningen i denna rapport avser kompletterande utbildningar för jurister, läkare, lärare, sjuksköterskor och tandläkare. Den avser de regeringsinitierade utbildningar som har hunnit slutföras. Regeringen utökar nu satsningen till att gälla flera utbildningar, exempelvis samhällsvetare och socionomer som kommer att hållas ibland annat Stockholm, Malmö och Göteborg (Akademikern, 2016). I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen en kraftig utbyggnad av de kompletterande utbildningarna för personer med avslutad utländsk utbildning. Regeringen har därefter i juni 2016 beslutat att ge Lunds universitet och Umeå universitet i uppdrag att planera och bygga upp sådan utbildning för läkare, Uppsala universitet för apotekare och receptarier och Malmö högskola för tandläkare. Beslutet utgör ett första steg i utbyggnaden av de kompletterande utbildningarna för personer med avslutad utländsk utbildning och regeringen avser att återkomma med ytterligare uppdrag framöver. Flera lärosäten har till exempel visat intresse för att anordna kompletterande utbildningar för biomedicinska analytiker och psykologer (Regeringen, 2016a).

Metod

Populationen som följs upp är hämtad från årsredovisningarna för de lärosäten som hittills har haft i uppdrag att anordna kompletterande utbildning. Den består av 2 959 personer som gått en utbildning i Sverige för att komplettera sin utländska utbildning som jurist, läkare, lärare, sjuksköterska eller tandläkare. För samtliga personer i populationen inhämtas uppgifter från följande SCB-register:

- Registret över totalbefolkningen (RTB)
- Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA)
- Universitets- och högskoleregistret

Beskrivning av baspopulationen

Det var totalt 2 959 personer som hade påbörjat (registrerat sig på) en kompletterande utbildning mellan hösten 2007 och hösten 2014 och som därmed ingick i baspopulationen, varav 2 414 kvinnor och 545 var män. Den genomsnittliga åldern

var 43 år och åldersspridningen var stor (standardavvikelse 8 år). Den äldsta var 70 år och den yngsta 24 år vid uppföljningstillfället.

Totalt hade 734 (dvs. ungefär en fjärdedel) av dessa personer varit registrerade en termin, 1 026 hade varit registrerade 2 terminer, 424 personer 3 terminer, 509 personer 4 terminer och 266 hade varit registrerade 5 terminer eller mer. Av dem ur baspopulationen som bedömdes ha genomgått hela utbildningen kunde 975 personer följas upp ungefär ett år efter avslutad utbildning och 540 efter ungefär tre år. Avgränsningarna av uppföljningspopulationen beskrivs mer utförligt under nästa rubrik.

Bland de kompletterande utbildningarna var lärarutbildningen antalsmässigt störst, nästan 2 100 personer hade påbörjat denna utbildning. Därefter kom läkare och sjuksköterskor som omkring 300 personer vardera hade studerat på. Omkring 140 personer hade studerat till jurist respektive tandläkare. Det var stor kvinnodominans bland personer som gått kompletterande utbildning, omkring 80 procent är kvinnor (tabell 1). Detta kan jämföras med 73 procent för alla studenter registrerade på motsvarande utbildningar inom den svenska högskolan (höstterminen 2011).

Tabell 1: Antal i populationen fördelade på kön och utbildning

	Jurister	Läkare	Lärare	Sjuksköterskor	Tandläkare	Total
Män	40	152	269	32	52	545
Kvinnor	104	167	1 793	263	87	2 414
Total	144	319	2 062	295	139	2 959

Nästan 1 300 personer eller 43 procent av populationen var födda i Asien och drygt 600 i länder i Europa som inte tillhör EU. Det betyder att 2 av 3 var födda utanför EU. Kompletterande utbildning vänder sig främst till utländska akademiker, men 110 personer (4 procent) var födda i Sverige. Vid en uppdelning på olika utbildningar framgår att 64 procent av läkarna och 61 procent av tandläkarna var födda i Asien (tabell 2).

Tabell 2: Antal registrerade på kompletterande utbildning fördelade per utbildning och födelseland indelade i geografiska regioner.

	Jurister	Läkare	Lärare	Sjuksköterska	Tandläkare	Totalt
Afrika	7	21	68	43	9	148
Asien	21	203	823	145	85	1 277
EU28 utom Norden	44	5	435	24	1	509
Europa utom EU28 och Norden	26	55	507	56	21	665
Nordamerika	0	9	46	9	2	66
Norden utom Sverige	4	0	4	0	0	8
Oceanien	1	0	2	0	0	3
Okänt	2	0	0	0	2	4
Sverige	26	11	69	2	2	110
Sydamerika	13	15	108	16	17	169
Totalt	144	319	2 062	295	139	2 959

Det var åtta lärosäten som hade anordnat kompletterande utbildningar under uppföljningsperioden och av dessa hade nästan hälften (1 357 eller 45 procent) av populationen studerat vid Stockholms universitet. Det var 616 personer som studerat vid Göteborgs universitet och 356 på Karolinska institutet (tabell 3).

Tabell 3: Antal personer fördelade per lärosäte

	Jurister	Läkare	Lärare	Sjuksköterska	Tandläkare	Totalt
Umeå universitet	0	0	45	0	0	45
Örebro universitet	0	0	51	0	0	51
Stockholms universitet	91	0	1 266	0	0	1 357
Karolinska Institutet	0	123	0	154	79	356
Linköpings universitet	0	98	102	0	0	200
Göteborgs universitet	53	98	288	117	60	616
Lunds universitet	0	0	0	24	0	24
Malmö högskola	0	0	310	0	0	310
Totalt	144	319	2 062	295	139	2 959

Vilka har slutfört den kompletterande utbildningen?

Vid en uppföljning av etableringen på arbetsmarknaden för dem som studerat en kompletterande utbildning är det svårt att identifiera en population som är helt jämförbar med dem som har slutfört andra utbildningar och tagit ut en examen ett visst läsår. Det finns ingen uppgift i universitets- och högskoleregistret om de som har genomgått en kompletterande utbildning har fått godkänt på alla kurser som krävs för att de ska vara behöriga att arbeta inom yrket eller som kan ligga till grund för en examen eller legitimation.

UKÄ har valt att avgränsa uppföljningspopulationen genom att använda en kombination av uppgifter om examen (för de grupper för vilka detta finns tillgängligt), uppgifter om legitimation och validering av delar av utbildningen samt om de har tagit samtliga poäng på samtliga kurser inom den kompletterande utbildningen som de har varit registrerade på. Individer som varit registrerade på en kompletterande utbildning och antingen har en uppgift om examen, har erhållit en legitimation och/eller har validerat delar av sin utbildning eller tagit samtliga poäng på de kurser inom den kompletterande utbildningen som de har varit registrerade på, inkluderas således i uppföljningspopulationen.

Det finns alltså olika sätt att få sin utbildning godkänd inom det svenska systemet. Ett sätt är att få hela eller delar av en utländsk utbildning bedömd av behörig myndighet (validerad) eller så kan examen avläggas. För utbildningar inom vård och medicin krävs det ofta legitimation för att förvärvsarbeta. I tabell 4 framgår hur många personer i den undersökta populationen som fått sin utbildning godkänd på olika sätt. Till exempel har inga läkare, tandläkare eller sjuksköterskor validerats eller tagit ut en examen enligt de uppgifter som fanns tillgängliga i universitets- och högskoleregistret.

Tabell 4: Antal personer som bedöms ha genomgått hela den kompletterande utbildningen, det vill säga de med examen, legitimation eller som hade fått sin utbildning validerad.

	Jurister	Läkare	Lärare	Sjuksköterska	Tandläkare	Totalt
Examen						
Ja	57	0	765	0	0	822
Nej	87	319	1 297	295	139	2 137
Totalt	144	319	2 062	295	139	2 959
Validerad utbildning						
Ja	39	0	679	0	0	718
Nej	105	0	1 383	0	0	1 483
Ingen uppgift	0	319	0	295	139	758
Totalt	144	319	2 062	295	139	2 959
Legitimation						
Ja	0	33	0	193	101	327
Nej	0	286	0	102	38	426
Ingen uppgift	144	0	2062	0	0	2 206
Totalt	144	319	2062	295	139	2 959

Att få sin utbildning validerad betyder att få den bedömd och få ett utlåtande. En utbildad lärare kan inte erhålla legitimation och därmed fast anställning genom validering men kan däremot få ett utbildningsintyg och möjlighet till ett lärarykariat. För jurister betyder utlåtandet och utbildningsintyget att personerna kan arbeta som jurister inom den privata sektorn, men för arbete inom den offentliga sektorn krävs kompletterande utbildning. Stockholms universitet hade tidigare en kompletterande utbildning för jurister men den har avvecklats (UHR, 2014).

För vissa kompletterande utbildningar utfärdas inte en examen efter slutförd utbildning utan ett utbildningsintyg. Sådana intyg finns inte noterade i SCBs register. Ett utbildningsintyg från det utfärdande lärosätet erkänns generellt inom sektorn. Inga personer som genomgått kompletterande utbildning för läkare, sjuksköterska eller tandläkare hade tagit ut examen. Av de som genomgått kompletterande utbildning hade däremot 40 procent av juristerna och 40 procent av lärarna tagit ut en examen.

Uppgifter om validering var inte heller heltäckande, då inga läkare, sjuksköterskor eller tandläkare hade validerats. Uppgifter om legitimation för de yrken som kräver legitimation har också sina begränsningar på grund av att det kan ta lång tid efter avslutad utbildning innan legitimationen utfärdas. Ett exempel är läkare som arbetar innan de fullgjort sin AT och kan anses vara etablerade på arbetsmarknaden innan de får sin legitimation. Ingen av dem som gått kompletterande utbildning till lärare hade legitimation vid uppföljningstillfället och endast 10 procent av läkarna. Bland dem som genomgått kompletterande utbildning till sjuksköterska hade 65 procent legitimation och bland tandläkarna 73 procent.

Det är inte möjligt att utifrån dessa uppgifter utan vidare analys avgöra hur genomströmningen på utbildningarna ser ut, det vill säga hur många som kan anses ha en slutförd utbildning. Att använda en kombination av uppgifter om examen, validering och legitimation för att definiera populationen leder dock till en viss undertäckning av dem som har avklarat hela utbildningen. För att fånga upp individer som kan ha underlag för att ta ut en examen har även de individer som har klarat av samtliga poäng, på de kurser inom den kompletterande utbildningen som de har varit registrerade på, också inkluderats i undersökningspopulationen.

Universitets- och högskoleregistret är kursbaserat och det är inte möjligt att utifrån de uppgifter som finns noterade i registret avgöra hur många poäng studenten förväntas ha klarat av inom ramen för den kompletterande utbildningen, för att de ska kunna ta

ut en examen eller på annat sätt komplettera sin utbildning så att de har tillräckligt underlag för att bli behöriga att arbeta inom yrket eller att få ut en legitimation. Kurser kan kombineras på olika sätt och det är möjligt att studenten har läst kurser utanför ramen för den kompletterande utbildningen som kan användas för att kombinera ihop det som behövs för ett utbildningsintyg eller en examen. Det är möjligt att de har validerat kurser eller delkurser och de kan kanske kombinera olika typer av kurser/och delkurser för att få det som krävs för att kunna arbeta inom yrket eller legitimation. Det finns studenter som inte har tagit alla poäng på den kompletterande utbildningen som ändå har tagit ut en examen. Med andra ord kan det finnas vissa individer som har tagit alla poäng som krävs för att arbeta inom yrket som ändå inte inkluderas i populationen om de inte har tagit ut en examen. En mer utförlig redogörelse av metoden återfinns under *Teknisk beskrivning*.

Uppföljning av etablering och sysselsättning

Regeringen har i uppdraget angett att UKÄ ska redovisa etableringen på arbetsmarknaden för dem som genomgått en kompletterande utbildning. För att ge en lite bredare bild av arbetsmarknadsutsikterna för dem som har genomgått en kompletterande utbildning, enligt definitionen ovan, har UKÄ valt att följa upp såväl etableringen på arbetsmarknaden som sysselsättningen för dessa individer. Uppföljningen skedde 1-1,5 år respektive 3-3,5 år efter att de påbörjat sin sista termin. Till exempel skedde uppföljning på arbetsmarknaden 2014 för de som påbörjat sin sista termin hösten 2012 eller våren 2013 respektive de som påbörjat sin sista termin hösten 2010 eller våren 2011. Det är samma grundprincip som tillämpas i UKÄs ordinarie uppföljningar av etableringen på arbetsmarknaden (UKÄ, 2015). Anledningen till att sista termin har valts är att uppgifter om examen, validering och legitimation inte var fullständiga. Det fanns inga uppgifter tillgängliga om år för validering eller legitimation. Istället utgick analysen från ett antagande om att de studerande slutförde sin utbildning ungefär under förväntad studietid. Endast de som förefaller ha slutfört sin utbildning följdes upp.

Uppgifter om etablering, sysselsättning och yrke fanns tillgängliga fram till och med 2014. Uppföljningen skedde för åren 2009-2014. Det var totalt 1 867 individer som påbörjat sin sista termin på kompletterande utbildning senast våren 2013 (tabell 5) och som kunde följas upp i SCBs databas LISA (Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier). Personer som avslutat utbildningen (var registrerade sista termin) höstterminen 2007 eller vårterminen 2008 följdes upp år 2009, höstterminen 2008 eller 2009 följs upp år 2010 och så vidare vilket motsvarar ungefär mellan ett och ett och ett halvt år efter att de förväntats avsluta sin utbildning. På motsvarande sätt följdes de som avslutade sin utbildning höstterminen 2007 eller vårterminen 2008 även upp år 2011, vilket motsvarar ungefär mellan tre och tre och ett halvt år efter avslutad utbildning osv. Detta innebar att sex kohorter kunde följas upp 1-1,5 år efter avslutad utbildning och fyra kohorter kunde följas upp 3-3,5 år efter avslutad utbildning. De som fortsatte att studera kunde inte följas upp och exkluderades därför ur undersökningspopulationen.

Tabell 5: Antal personer som var registrerade sin sista termin på kompletterande utbildning höstterminen 2007 till höstterminen 2014

	ht07	vt08	ht08	vt09	ht09	vt10	ht10	vt11	ht11	vt12	ht12	vt13	Totalt	ht13	vt14	ht14	Totalt
Sista termin																	
Jurister	0	0	7	10	6	9	24	10	11	14	0	14	105	7	14	18	144
Läkare	0	0	0	0	6	40	13	40	9	50	4	50	212	2	50	55	319
Lärare	30	46	63	93	90	117	128	127	154	111	156	145	1 260	140	163	499	2 062
Sjuksköterska	0	0	0	0	0	71	3	39	1	47	4	40	205	0	43	47	295
Tandläkare	0	0	0	0	0	0	3	26	0	27	0	29	85	0	26	28	139
Total	30	46	70	103	102	237	171	242	175	249	164	278	1 867	149	296	647	2 959

Totalt kunde 975 personer som antingen tagit ut en examen, beviljats en legitimation, validerats eller tagit samtliga poäng på de kurser de varit registrerade på följas upp 1-1,5 år efter avslutad utbildning och 540 personer kunde följas upp till 3-3,5 år efter avslutad utbildning.

Personer som gått en kompletterande utbildning har troligen svårare att skapa en stark anknytning på arbetsmarknaden jämfört med svenska studenter och därför redovisas två mått på anknytning till arbetsmarknaden, *etablerad* respektive *sysselsatt*. För att bli klassificerad som etablerad ställs betydligt högre krav jämfört med att bli sysselsatt.

Etableringsvariabeln påminner i stort om variabeln som används i UKÄ:s etableringsrapporter. För att klassificeras som etablerad år 2014 krävdes en förvärvsersättning och inkomst från aktiv näringsverksamhet på minst 218 200 kronor. Dessutom krävs att personen inte har varit arbetslös.

För att bli klassificerad som *sysselsatt* krävs att personen varit förvärvsarbetande en timme per vecka i november det aktuella året. Det är samma definition som Arbetskraftsundersökningarna (AKU) använder i sina undersökningar.

Uppföljningen har gjorts genom analyser av mikrodata som har levererats av SCB och analyserats med hjälp av SPSS inom MONA-systemet.

Resultat

I följande resultatredovisning presenteras först andelarna som etablerat sig på arbetsmarknaden efter att ha genomgått olika typer av kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning fördelat efter kön, födelseland och yrke. Sedan redovisas motsvarande siffror för andelarna sysselsatta.

Etablerade på arbetsmarknaden

Den totala uppföljningspopulationen som hade påbörjat sin sista termin hösten 2007 till och med våren 2012 som antingen tagit ut en examen, beviljats en legitimation, validerats eller tagit samtliga poäng på de kurser de varit registrerade på uppgick till 975 personer och av dessa hade 644 personer eller 66 procent etablerat sig på arbetsmarknaden 1-1,5 år efter sin sista termin.

Det är viktigt att notera att det i flera av nedanstående nedbrytningar rör sig om mycket små tal och en individ kan motsvara flera procentenheter (i vissa fall tiotals procentenheter). Siffrorna bör därför tolkas med detta i åtanke och jämförelser mellan olika grupper bör göras med stor försiktighet.

Tabell 6: Andel (procent) etablerade män och kvinnor åren 2009–2014 som hade tagit ut en examen, legitimation, hade validerats eller hade tagit samtliga poäng i alla kurser som de varit registrerade på 1-1,5 år efter att de förväntats avsluta sin kompletterande utbildning (dvs. hösten 2007/våren 2008–hösten 2012/våren 2013).

	Män			Kvinnor			Alla		
	Etabl.	Pop.	Andel	Etabl.	Pop.	Andel	Etabl.	Pop.	Andel
Jurister	4	9	44	25	38	66	29	47	62
Läkare	26	42	62	36	48	75	62	90	69
Lärare	43	61	70	370	547	68	413	608	68
Sjuksköterska	11	15	73	90	137	66	101	152	66
Tandläkare	12	22	55	27	56	48	39	78	50
Total	96	149	64	548	826	66	644	975	66

Sammantaget hade alltså 66 procent av de som genomgått kompletterande utbildning etablerat sig på arbetsmarknaden ungefär ett år efter avslutad utbildning, men andelen etablerade skiljde sig något mellan de olika utbildningarna (tabell 6). Två av tre jurister, läkare, lärare och sjuksköterskor var etablerade samtidigt som endast hälften av tandläkarna var etablerade. Andelen etablerade män och kvinnor var ungefär lika stora, men det fanns vissa skillnader mellan könen för de olika utbildningarna. Högst var andelen etablerade bland de kvinnliga läkarna.

Det fanns vissa skillnader mellan de som invandrat från olika delar i världen (tabell 7), där exempelvis 56 procent av de som var födda i Afrika och 68 procent av de som var födda i Europa hade etablerat sig ett år efter avslutad utbildning. Skillnaderna är ännu större mellan de som fötts i olika delar av världen om enskilda kompletterande utbildningar jämförs. I uppföljningspopulationen ingick 21 personer som var födda i Sverige och 13 av dessa hade etablerat sig efter ett år. Det bör noteras att det i många fall rörde sig om mycket små tal och jämförelser bör alltså göras med stor försiktighet.

Tabell 7: Antal etablerade fördelade på födelse-land indelat i geografisk region åren 2009–2014 som hade tagit ut en examen, legitimation, hade validerats eller hade tagit samtliga poäng i alla kurser som de varit registrerade på 1-1,5 år efter att de förväntats avsluta sin kompletterande utbildning (dvs. hösten 2007/våren 2008–hösten 2012/våren 2013).

	Afrika		Asien		Europa		Nordamerika		Sydamerika		Resten av världen*	
	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.
Jurister	1	2	3	6	21	33	0	0	3	5	1	1
Läkare	6	9	39	57	12	18	0	1	5	5	0	0
Lärare	11	17	152	222	215	311	12	18	17	33	6	7
Sjuksköterska	11	22	45	70	34	47	2	3	8	9	1	1
Tandläkare	1	4	25	52	5	10	1	2	7	10	0	0
Total	30	54	264	407	287	419	15	24	40	62	8	9

*Sovjetunionen redovisas tillsammans med resten av världen

UKÄ publicerar regelbundet uppföljningar av examinerade studenters etablering på arbetsmarknaden. I UKÄs senaste uppföljning av andelen av de som tog ut en examen i den svenska högskolan läsåret 2011/12 efter att ha genomgått utbildningen och examinerats vid ett svenskt lärosäte hade sammantaget ungefär 81 procent etablerat sig 2013, dvs. ungefär 1-1,5 år efter avslutad utbildning. Motsvarande siffra för de med utländsk bakgrund var 73 procent. Av de som tog ut en examen 2009/10 var 82 procent etablerade 2013, dvs. 3-3,5 år efter examen (UKÄ, 2015). Bland de som genomgått hela utbildningen i Sverige och tog ut en juristexamen, läkarexamen, lärarexamen, sjuksköterskeexamen eller en tandläkarexamen läsåret 2011/12 hade 85 procent etablerat sig på arbetsmarknaden 2013 (tabell 8).

Om vi jämför resultatet i UKÄs ordinarie uppföljningar av etableringen på arbetsmarknaden med den population som följs upp i denna rapport är andelarna som etablerat sig ungefär ett år efter avslutad utbildning generellt lägre för de som genomgått kompletterande utbildningar till jurister, läkare, lärare, sjuksköterskor och tandläkare (tabell 6) än för de som genomgått motsvarande yrkesexamensutbildningar vid svenska lärosäten (tabell 8). Siffrorna från UKÄs etableringsrapporter är dock inte jämförbara rakt av främst på grund av att populationerna har avgränsats på olika sätt, men en översiktlig jämförelse kan ändå ge referenspunkter vid tolkning av siffrorna.

Tabell 8: Andel etablerade med yrkesexamen (UKÄ, 2015)

Etablerade 2013	Examen 2011/12			Examen 2007/2008		
	Etablerad	Pop.	Andel	Etablerad	Pop.	Andel
Jurister	1 171	1 324	88	1 017	1 130	90
Läkare	921	965	95	822	854	96
Lärare*	5 116	6 202	82	7 831	9 355	84
Sjuksköterska	3 135	3 646	86	2 974	3 468	86
Tandläkare	182	194	94	135	151	89
Total	10 525	12 331	85	12 779	14 958	85

*Lärare inkluderar yrkesexamina för lärare, tidigare år, och lärare, senare år, samt yrkeslärare.

Andelen som etablerat sig som tandläkare efter kompletterande utbildning var anmärkningsvärt låg i jämförelse med andelen etablerade bland de som genomgått utbildningar som leder till yrkesexamen för tandläkare. Om motsvarande kohorter jämförs, till exempel de som avslutade sin utbildning läsåret 2011/12, hade 94 procent av de som genomgått den ordinarie utbildningen till tandläkare etablerat sig, men endast 40 procent av tandläkarna som genomgått kompletterande utbildning. För den kohort som avslutade sin kompletterande utbildning ett år tidigare var andelen etablerade betydligt högre (62 procent) vilket tyder på att det även finns vissa kohorteffekter. Av de tandläkare som inte hade etablerat sig efter genomgången kompletterande utbildning var det tre av 39 som helt saknade inkomst och inte heller hade någon förekomst av arbetslöshet vilket skulle kunna vara en indikation på att de inte hade vistats i Sverige.

Etablering över tid

Andelen som etablerat sig på arbetsmarknaden ungefär ett år efter avslutad kompletterande utbildning var alltså relativt låg med 66 procent (tabell 6). Men en uppföljning av etableringen ungefär tre år efter avslutad utbildning för samma population visar att andelen etablerade var 79 procent (tabell 9), det vill säga betydligt högre med en skillnad på 13 procentenheter. Det var totalt 540 personer som hade avslutat sin kompletterande utbildning och som kunde följas upp efter tre år.

Andelen etablerade män och kvinnor var ungefär lika stora ett år efter avslutad utbildning, men tre år efter var andelen etablerade män högre (87 procent) än andelen etablerade kvinnor (78 procent). Sammantaget var skillnaden i andelen etablerade ett år respektive tre år efter avslutad utbildning alltså större för männen (23 procentenheter) än för kvinnorna (12 procentenheter).

Andelen etablerade tre år efter avslutad utbildning var högre för samtliga utbildningar som kunde följas upp för båda könen, fransett manliga jurister där andelen etablerade var på ungefär samma nivå och manliga sjuksköterskor där andelen var något lägre tre år efter utbildningen. Det var dock mycket små tal och denna skillnad bör tolkas med stor försiktighet.

Tabell 9: Andel (procent) etablerade män och kvinnor åren 2009–2014 som hade tagit ut en examen, tagit ut en legitimation, validerats eller hade tagit alla poäng på de kurser de varit registrerade på 3-3,5 år efter att de förväntats avsluta sin utbildning (dvs. hösten 2007/våren 2008–hösten 2010/våren 2011).

	Män			Kvinnor			Alla		
	Etablerad	Pop.	Andel	Etablerad	Pop.	Andel	Etablerad	Pop.	Andel
Jurister	4	7	57	26	35	74	30	42	71
Läkare	25	27	93	25	25	100	50	52	96
Lärare	30	33	91	233	306	76	263	339	78
Sjuksköterska	5	8	63	61	76	80	66	84	79
Tandläkare	9	9	100	9	14	64	18	23	78
Total	73	84	87	354	456	78	427	540	79

Andelen etablerade bland de som genomgått kompletterande utbildning var högre tre år än ett år efter avslutad utbildning oavsett födelseland (tabell 10). Undantaget var de som var födda i den grova kategorin resten av världen som hade minskat något från en mycket hög nivå. Det handlade dock om mycket små tal i denna i denna grupp.

Tabell 10: Antal etablerade fördelade på födelseland indelat i geografisk region åren 2009–2014 som hade tagit ut en examen, tagit ut en legitimation, validerats eller hade tagit alla poäng på de kurser de varit registrerade på 3-3,5 år efter att de förväntats avsluta sin utbildning (dvs. hösten 2007/våren 2008–hösten 2010/våren 2011).

	Afrika		Asien		Europa		Nordamerika		Sydamerika		Resten av världen*	
	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.	Etabl.	Pop.
Jurister	2	2	3	5	22	30	0	0	2	4	1	1
Läkare	6	7	30	31	11	11	0	0	3	3	0	0
Lärare	11	12	80	104	153	191	6	10	12	18	1	4
Sjuksköterska	8	10	28	38	25	28	1	1	3	6	1	1
Tandläkare	1	1	11	15	2	3	1	1	3	3	0	0
Total	28	32	152	193	213	263	8	12	23	34	3	6

*Sovjetunionen redovisas tillsammans med resten av världen

Det var en något större andel män än kvinnor som etablerat sig efter både ett och tre år efter den kompletterande utbildningen avslutats, men skillnaden var något mindre tre år efter avslutad utbildning.

Om vi delar upp populationen i läsårsvisa kohorter och samma kohort (de som avslutade utbildningen hösten 2010 eller våren 2011) följs upp ungefär ett respektive tre år efter avslutad kompletterande utbildning ökar andelen etablerade med 13 procentenheter, från 70 procent 2012 till 83 procent 2014. För de som avslutade den kompletterande utbildningen hösten 2009 eller våren 2010 ökade andelen etablerade med 11 procentenheter, från 65 procent till 76 procent. Det sker alltså en relativt kraftig ökning av etableringen när längre tid efter att utbildningen avslutats har passerat för dem som genomgått kompletterande utbildning, oavsett om man studerar hela populationen eller enskilda kohorter.

Resultat från UKÄs etableringsuppföljningar visar att bland de som genomgått och tagit ut examen från motsvarande yrkesexamensutbildningar vid ett svenskt lärosäte (tabell 8), dvs. jurister, läkare, lärare, sjuksköterskor och tandläkare, hade lika stora andel (85 procent) etablerat sig på arbetsmarknaden 2013 av de som examinerades ungefär ett år tidigare som de som examinerades tre år tidigare.

Det skedde alltså betydligt större förändringar i etableringen över tid efter utbildningen avslutas bland dem som genomgått kompletterande utbildning jämfört med de populationer som ingår i UKÄs ordinarie etableringsuppföljningar. Det kan vara så att det tar lite längre tid för den grupp som går kompletterande utbildning att etablera sig än de som genomgått hela sin utbildning i Sverige, bland annat på grund av att de inte har ett lika välutvecklat kontaktnät osv.

Tabell 11: Antal etablerade ett år efter avslutad utbildning fördelade på de vanligaste yrkena (SSYK 96/SSYK 2012). Individer som är etablerade i yrken i vilka endast en person är etablerad och för vilka yrkesuppgift saknas särredovisas inte.

Yrke	Jurister	Läkare	Lärare	Sjuksköterska	Tandläkare
Företags-/Förvaltnings-/Organisationsjurister	6				
Övriga jurister	5				
Administratörer i offentlig förvaltning	2				
Taxeringstjänstemän	3				
Administrativa assistenter	2				
Socialförsäkringsmän	2				
Övriga yrken/yrkesuppgift saknas	11				
Totalt	29				
Läkare (inkl. AT-läkare och underläkare)		50			
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.		2			
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.		2			
Övriga yrken/yrkesuppgift saknas		8			
Totalt		62			
Grundskollärare			147		
Förskollärare/fritidspedagoger			146		
Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens			23		
Gymnasielärare			17		
Lärare i estetiska och praktiska ämnen			9		
Barnskötare m.fl.			8		
Andra lärare och instruktörer			6		
Speciallärare			5		
Elevassistent m.fl.			5		
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.			4		
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.			4		
Behandlingsassistenter m.fl.			2		
Kriminalvårdare			2		
Övriga yrken/yrkesuppgift saknas			35		
Totalt			413		
Grundutbildade sjuksköterskor				55	
Geriatricsjuksköterskor				24	
Sjuksköterskor, psykiatrisk vård				6	
Vårdbiträden, personliga assistenter				4	
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden				2	
Övriga yrken/yrkesuppgift saknas				10	
Totalt				101	
Tandläkare					32
Övriga yrken/yrkesuppgift saknas					7
Totalt					39

Etablerade per yrke

De flesta som hade genomgått kompletterande utbildning etablerade sig i yrken som var nära relaterade till utbildningens inriktning, eller målyrken. Exempelvis var det åtminstone 81 procent av de som genomgått kompletterande utbildning till läkare och som etablerat sig på arbetsmarknaden enligt UKÅs definition som hade etablerat sig som just läkare (yrkesuppgift saknades för några individer vilket innebär att andelen kan vara något högre). Minst 32 av de 39 etablerade som genomgått kompletterande utbildning till tandläkare etablerade sig som tandläkare. Lärare och sjuksköterskor etablerade sig i flera olika yrken, men de flesta av dessa var inom det pedagogiska området respektive inom vård- och omsorgsområdet och i yrken som kräver högskoleutbildning. Av de som genomgått kompletterande utbildning till lärare och hade etablerat sig på arbetsmarknaden hade 84 procent etablerat sig som

grundskollärare, gymnasielärare, lärare i estetiska och praktiska ämnen, speciallärare, förskollärare/fritidspedagog eller övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens. Lika stor andel av de etablerade som genomgått kompletterande utbildning till sjuksköterska hade etablerat sig som grundutbildade sjuksköterskor, geriatriksjuksköterskor eller sjuksköterska inom psykiatrisk vård. Jurister har inte lika tydliga målyrken enligt SSYK-klassificeringen, men det framstår ändå som de flesta av de som etablerat sig hade gjort det i yrken inom vilka deras utbildning var relevant (tabell 11).

Sysselsatta på arbetsmarknaden

Etableringsmålet som har använts vid uppföljningen är alltså relativt strikt och kräver att individerna är väl förankrade på arbetsmarknaden. Det är dock ett flertal av individerna som inte räknas som etablerade som ändå har ett jobb som också är relativt nära kopplat till utbildningen. De som genomgått en kompletterande utbildning har inte riktigt lika goda förutsättningar att etablera sig som de som genomgått hela sin utbildning i Sverige. För att komplettera bilden presenteras nedan även andelen som var sysselsatta över huvud taget och åtminstone har fått in en fot på arbetsmarknaden även om de samtidigt uppvisat indikationer på arbetslöshet och hade en lägre inkomst.

Sammantaget var andelen sysselsatta 93 procent att jämföra med de 66 procent som var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutad utbildning. För samtliga olika kompletterande utbildningar var mer än 90 procent i sysselsättning ett år efter avslutade studier, fränsett de som studerat kompletterande utbildning till tandläkare där strax under 90 procent var i sysselsättning (tabell 12). Sysselsättningen var ungefär lika hög för män och kvinnor för samtliga utbildningar fränsett kompletterande utbildning till jurist där en något större andel av männen var sysselsatta. Det bör dock påpekas att det handlade om små tal bland männen. Tre år efter avslutad utbildning var andelarna sysselsatta överlag ungefär lika stora.

Som jämförelse har UKÄ (2015) tidigare redovisat att år 2013 var andelen sysselsatta av samtliga examinerade läsåret 2011/2012 97 procent ett år efter examen.

Tabell 12: Andel (procent) sysselsatta män och kvinnor åren 2009-2014 som hade tagit ut en examen, validerats eller tagit samtliga poäng på de kurser de varit registrerade 1-1,5 år efter att de förväntats avsluta sin kompletterande utbildning (dvs. hösten 2007/våren 2008–hösten 2012/våren 2013).

	Män			Kvinnor			Totalt		
	Sysselsatt	Pop.	Andel	Sysselsatt	Pop.	Andel	Sysselsatt	Pop.	Andel
Jurister	9	9	100	34	38	89	43	47	91
Läkare	39	42	93	46	48	96	85	90	94
Lärare	58	61	95	514	547	94	572	608	94
Sjuksköterska	14	15	93	126	137	92	140	152	92
Tandläkare	19	22	86	49	56	88	68	78	87
Totalt	139	149	93	769	826	93	908	975	93

Om man delar in de uppföljda personerna efter födelseland som sedan delas in i geografiskt område visas små variationer mellan områdena på runt ungefär 90 procent och uppåt (tabell 13). För vissa utbildningar handlar det om väldigt små populationer och resultaten måste därför tolkas med försiktighet för dessa grupper.

Tabell 13: Andel (procent) sysselsatta fördelade på födelseland indelat i geografisk region

	Afrika		Asien		Europa		Nordamerika		Sydamerika		Resten av världen*	
	Syss.	Pop.	Syss.	Pop.	Syss.	Pop.	Syss.	Pop.	Syss.	Pop.	Syss.	Pop.
Jurister	2	2	6	6	29	33	0	0	5	5	1	1
Läkare	8	9	54	57	17	18	1	1	5	5	0	0
Lärare	15	17	209	222	294	311	18	18	30	33	6	7
Sjuksköterska	20	22	62	70	45	47	3	3	9	9	1	1
Tandläkare	4	4	44	52	8	10	2	2	10	10	0	0
Total	49	54	375	407	393	419	24	24	59	62	8	9

*Sovjetunionen redovisas tillsammans med resten av världen

När de sysselsatta redovisas per yrke visas samma mönster som etableringen per yrke (tabell 14). De allra flesta hade ett yrke som stämde överens med den kompletterande utbildningen, det vill säga även de som inte var etablerade på arbetsmarknaden utan endast sysselsatta hade ett yrke inom en relevant sektor, även om utbildningskraven för yrket kan vara annorlunda.

Tabell 14: Antal sysselsatta ett år efter avslutad utbildning fördelade på de vanligaste yrkena (SSYK 96/SSYK 2012). Individer som är etablerade i yrken i vilka endast en person är etablerad och för vilka yrkesuppgift saknas särredovisas inte.

Yrke	Jurister	Läkare	Lärare	Sjuksköterska	Tandläkare
Företags-, förvaltnings- och organisationsjurister	8				
Övriga jurister	7				
Taxeringstjänstemän	4				
Administratörer i offentlig förvaltning	3				
Administrativa assistenter	3				
Övrig kontorspersonal	2				
Övriga yrken	16				
Totalt	43				
Läkare (inkl. AT-läkare och underläkare)		65			
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.		4			
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.		2			
Skötare och vårdare		2			
Övriga yrken		12			
Totalt		85			
Grundskollärare			206		
Förskollärare och fritidspedagoger			189		
Gymnasielärare			35		
Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens			32		
Barnskötare m.fl.			15		
Lärare i estetiska och praktiska ämnen			12		
Elevassistenter m.fl.			7		
Andra lärare och instruktörer			6		
Speciallärare			6		
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.			6		
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.			4		
Övriga utbildare och instruktörer			2		
Behandlingsassistenter m.fl.			2		
Kriminalvårdare			2		
Övriga yrken			48		
Totalt			572		
Sjuksköterskor, grundutbildade				78	
Geriatrisksjuksköterskor				31	
Sjuksköterskor, psykiatrisk vård				9	
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.				6	
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.				4	
Övriga yrken				12	
Totalt				140	
Tandläkare					53
Tandsköterskor					2
Övriga yrken					13
Totalt					68

Andra studier

Det finns flera tidigare studier som följer upp och utvärderar effekter av kompletterande utbildning. Höskoleverket, SACO och forskare för att nämna några har skrivit rapporter i ämnet. Syften, metoder och populationer skiljer sig dock åt vilket innebär svårigheter att jämföra med resultaten i denna rapport.

Högskoleverket (2003) fann att av omkring 1 600 studenter som antagits till kompletterande utbildning hade 84 procent av dem som avslutat utbildningen med godkänt resultat fått arbete och nästan hälften av dessa hade tillsvidareanställningar.

I Niknami & Schröder (2012) studerades med hjälp av registerdata kompletterande utbildningar till jurist och lärare samt förvaltningskunskap under perioden 2005-2010. Totalt började 1 271 personer med avslutade utländska utbildningar någon av de kompletterande utbildningarna. Ökningen av sysselsättningsgraden efter utbildningen varierade beroende på vilken utbildning det handlade om. Till exempel för lärarutbildningen ökade antalet sysselsatta med 26 procent och antalet med ett läraryrke 35 procent. Inkomsten ökade i genomsnitt med 39 procent.

Högskoleverket publicerade 2012 en rapport som innehöll en registeruppföljning av de som fullföljt utbildning 2010. Ett resultat som presenteras är att omkring 75 procent av deltagarna var etablerade på arbetsmarknaden, dock saknas kontrollgrupp och ett annat mått att mäta etablering användes än i UKÄs senare uppföljningsstudier (2015).

SACO (2015) har jämfört utbildningskostnaden för en svenskutbildad akademiker jämfört med kostnaden för en invandrad akademiker. För till exempel en invandrad läkare kan utbildningsinvesteringen inklusive validering och kompletterande utbildning uppgå till endast drygt en tiondel av kostnaden för en läkare utbildad i Sverige. Under 2014 avsattes 70 miljoner kronor till kompletterande utbildning i Sverige och det motsvarar drygt 30 akademiker omräknat till kostnaden för att utbilda akademiker i Sverige.

Teknisk beskrivning

Vid uppföljningarna av etablering på arbetsmarknaden har flera olika datakällor använts för att klassificera de examinerades ställning på arbetsmarknaden, eller för att fastställa om de examinerade finns kvar till förfogande på den svenska arbetsmarknaden. Huvudkällan för att klassificera ställningen på arbetsmarknaden är inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, företagens standardiserade räkenskapsutdrag, bidrag och ersättningar från Försäkringskassan och studieersättningar från Centrala studiestödsnämnden. Uppgifter om sysselsättning har hämtats från Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik. Arbetsförmedlingarnas uppgifter om registrerade arbetssökande har använts som information om arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Antalet avlagda examina från högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, samt uppgifter om fortsatta studier bland annat i forskarutbildningen, har hämtats från SCB:s universitets- och högskoleregister.

Flertalet av de ovan nämnda uppgifterna finns samlade i SCB:s databas Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA). Huvudsyftet med LISA är att samla information från flera olika register inom det breda området utbildning, sysselsättning och inkomster. Sammankopplingen av flera olika register underlättar användandet av den information som finns. Med hjälp av LISA kan vi bland annat få information om olika gruppers inträde och utträde från arbetsmarknaden, olika gruppers ställning på och utanför arbetsmarknaden, uppgift om yrke och avkastning på utbildning. LISA omfattar för närvarande uppgifter för perioden 1990–2014. Varje år utökas databasen med ytterligare en årgång. Populationen i databasen utgörs av alla som är 16 år och äldre och som är folkbokförda i Sverige den 31 december aktuellt år. En utförligare beskrivning av databasen finns i SCB (2011).

För examinerade som var etablerade på arbetsmarknaden 2013 redovisas uppgift om yrkesgrupp. Uppgiften kommer från den största förvärvskällan under 2013. Om det inte fanns någon yrkesuppgift från största förvärvskällan, men i stället en yrkesuppgift från huvudsakligt arbetsställe i november det aktuella året, har novemberuppgiften använts i redovisningen. För personer som saknade uppgift om yrke det aktuella året redovisas inte någon uppgift om yrkesgrupp.

I universitets- och högskoleregistret finns bland annat uppgifter hämtade från LADOK om registreringar, avklarade kurspoäng och examina för de flesta utbildningar som leder till en yrkesexamen, generell examen eller en konstnärlig examen. Uppgifter om detta fanns tillgängliga fram till och med hösten 2014. Alla som var registrerade i en kompletterande utbildning från och med läsåret höstterminen 2007 till och med höstterminen 2014 inkluderades i grundpopulationen, men för att kunna göra en uppföljning av etablering och sysselsättning krävs att det finns en notering i yrkesregistret. Den senaste tillgängliga statistiken i datamaterialet var från 2013 och med en uppföljningstid på ungefär tre år så kan en approximation göras utifrån de som var registrerade på sina sista terminer läsåret 2009/10.

För vissa individer och utbildningar finns hela utbildningens omfattning i poäng noterade för varje kurs som ingår i utbildningen, dvs. de är inlagda som en kurs som sträcker sig över flera terminer. Andra utbildningar finns uppdelade i delkurser och det finns istället notering om hur många poäng varje enskild delkurs som individen har varit registrerad på omfattar. De kompletterande utbildningarna omfattar olika antal poäng. Lärosätena kodar också kurserna på olika sätt i LADOK.

Det finns information i högskoleregistret om vilka kurser de individer som gått en kompletterande utbildning har registrerat sig på och hur många poäng de tagit på dessa kurser. Det är alltså möjligt att summera poängomfattningen på alla kurser som studenten har varit registrerad på för alla individer och jämföra detta med hur många poäng studenten har klarat av. Det går dock inte att utifrån tillgänglig data avgöra om de har tagit alla poäng på alla de kurser de behöver för att anses ha slutfört den kompletterande utbildningen som kan jämföras med att ta ut en examen. Det är inte möjligt att avgöra om de har varit registrerade på alla kurser som krävs för att bli behörig att arbeta inom yrket (motsvarande examen) och det finns därmed en viss risk för övertäckning. Det är inte heller möjligt att avgöra om de måste ha klarat av alla poäng på de kurser på vilka de har varit registrerade och har haft möjlighet att validera kurser/delkurser vilket också medför att det finns viss risk för undertäckning. Individer som validerat delar av utbildningen och sedan tagit ut en examen eller legitimation inkluderades dock. Individer som registrerat sig på en utbildning, men inte tagit några poäng och eventuellt validerat hela utbildningen inkluderades inte i undersökningspopulationen. En summering av alla poäng på de kurser de varit inskrivna på och summering av alla avklarade poäng för varje individ kan ändå ge en rimlig approximation av en examen om det används i kombination med uppgifter om validering, examen och legitimation i de fall dessa uppgifter finns tillgängliga.

Centrala begrepp och definitioner

Kompletterande utbildning

Högskoleutbildning i syfte att komplettera tidigare avslutad utländsk högskoleutbildning. Utbildningen får omfatta högst 120 högskolepoäng. Efter avslutad kompletterande utbildning får studenten ett utbildningsintyg från det utfärdande lärosätet. Regeringen har också beslutat om utökningar av den kompletterande utbildningen (Regeringen, 2016a).

Examen

Examen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examenstillstånd för berörd examen. Examen kan indelas i tre typer: generell-, konstnärlig- respektive yrkesexamen.

Validering

En utbildning valideras (testas) för att få den bedömd och ett utlåtande som i sin tur kan ge ett utbildningsintyg. En validerad lärarutbildning ger inte legitimation och därmed fast anställning men kan däremot innebära möjligheter till ett lärarvikariat. För jurister betyder utlåtandet att personerna kan arbeta som jurister inom den privata sektorn. För arbete som jurist inom den offentliga sektorn krävs dock kompletterande utbildning.

Legitimation

Socialstyrelsen prövar och utfärdar legitimationer, bevis om specialistkompetens och olika typer av intyg. Legitimation krävs för att få en anställning. Totalt omfattas 21 olika yrken inom hälso- och sjukvården. Myndigheten fick i juni 2016 ökade anslag för effektivare validering av utländska utbildningar (Regeringen, 2016b).

Etablerad på arbetsmarknaden

För att definieras som etablerad krävdes att individen var sysselsatt i november månad det aktuella året enligt den definition som SCB använder i sysselsättningsregistret, att den sammanräknade inkomsten översteg ett visst belopp för respektive uppföljningsår (se Inkomst nedan), att det inte förekom någon indikation på arbetslöshet på hel- eller deltid (dvs. inga dagar i arbetslöshet, inga

dagar i åtgärdsstudier och inga dagar i deltidsarbetslöshet samt att individen inte definierades som studerande eller utanför populationen).

Studerande

Individer definierades som studerande om de under det aktuella året varit registrerad i högskolans utbildning på grundnivå eller avancerad nivå, i högskolans forskarutbildning eller om de hade inkomst föranledd av studier.

Sysselsättning

I SCB:s sysselsättningsregister definieras en person som sysselsatt om man utfört förvärvsarbete, antingen som egen företagare eller som anställd, motsvarande minst en timme per vecka under november månad det aktuella året.

Inkomst

Arbetsinkomsten omfattar förvärvsersättning och inkomst av aktiv näringsverksamhet. De inkomstgränser som utgör brytpunkter för grupper med olika ställning på arbetsmarknaden avser arbetsinkomsterna respektive uppföljningsår. Arbetsinkomsten har räknats upp med den genomsnittliga takten på löneökningarna för varje år sedan 1996, vilket är det första året som ingår i beräkningen av etableringen efter examen från högskolan. Följande inkomstgränser för att räknas som etablerad har använts: år 2009 inkomstgräns 195 800, år 2010 inkomstgräns 199 300 kronor, år 2011 inkomstgräns 203 500 kronor, år 2012 inkomstgräns 209 100 kronor. Inkomstgränsen för 2013 var 214 700 kronor. År 2014 var inkomstgränsen 218 200 kronor.

Referenser

Akademikern (2016). Tidningen Akademikern ges ut av Akademikerförbundet SSR.

Edström, J. (2015). Vad kostar en akademiker? En jämförelse av utbildningskostnaden för en svenskt utbildad och en invandrad akademiker. SACO: Stockholm.

Högskoleverket (2003). Ett svenskt kvitto? Kompletterande utbildning för utländska akademiker. Stockholm: Högskoleverket.

Högskoleverket (2008). Hur går det efter kompletterande utbildning för utländska akademiker? Rapport 2008:30 R. Stockholm: Högskoleverket.

Högskoleverket (2012). Kompletterande utbildningar för utländska akademiker. Rapport 2012:8 R. Stockholm: Högskoleverket.

Niknami S. & Schröder, L. (2012). Utvärdering av kompletterande utbildning för akademiker med utländsk examen. Stockholm: Stockholms universitet.

Regeringen (2016a). Förbättrad möjlighet att komplettera utländsk utbildning. <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/06/forbattrad-mojlighet-att-komplettera-utlandsk-utbildning/>

Regeringen (2016b). Ökat anslag till Socialstyrelsen för effektivare validering av utländska utbildningar. <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/06/okat-anslag-till-socialstyrelsen-for-effektivare-validering-av-utlandska-utbildningar/>

SCB (2011). Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken 2011:4. SCB: Stockholm.

UKÄ (2015). Etablering på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013. Rapport 2015:26.

Utbildningsutskottets betänkande 2011/12: UbU6 Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapsnation. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

